

Nr 79.

Av herr **Björck, John, m. fl.**, om sänkning av räntan å lån ur egnahems-lånefonden.

Under utgifter för kapitalökning (bil. 8) har i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag föreslagits, att riksdagen måtte medgiva, att beträffande lån, som efter ingången av 1920 beviljats från egnahemslånefonden, den årliga räntan å stående del av lånen finge under tiden 1937—1939 utgå efter 3.6 procent för jordbrukslån och 4 procent för bostadslån. I föreliggande fall har valts en väg till sänkning av räntan, som alternativt föreslagits av statens egnahemsstyrelse, tillsynes emedan den i jämförelse med annat samtidigt alternativ föranleder mindre statsutgifter.

Statens egnahemsstyrelse har i skrivelse den 30 september 1936 anfört bland annat följande, såsom motiv för sänkning av räntan å egnahemslån.

Med åberopande av den sedan flera år tillbaka låga räntan å den allmänna penningmarknaden hade tid efter annan låneförmedlare och egnahemslåntagare framställt förfrågningar, huruvida icke snar nedsättning av räntan å lån från egnahemslånefonden vore att förvänta. På grund av de höga räntorna å dessa lån ägde en överflyttning av egnahemslån till affärs- och sparbanker i betydande omfattning rum. Det vore främst de bästa och skötsammaste låntagarna, som gjorde sig fria från egnahemslånen. En överflyttning till bankerna av egnahemslån skedde även av den anledningen, att lånen visat sig icke kunna täcka kreditbehovet och att bankerna vid begäran om lån uppställde såsom villkor att jämväl erhålla primärsäkerhet. Egnahemsstyrelsen hade vid flera tillfällen övervägt frågan om nedsättning av räntan å egnahemslånen. Då initiativ i sådan riktning ej kunde förväntas från 1936 års egnahemsutredning, i vars arbetsprogram jämväl räntefrågan inginge, hade styrelsen själv ansett sig redan nu böra göra framställning i ämnet. Tvenne alternativ föreläge till frågans lösning, dels sänkande av räntan till 3.6 procent för såväl jordbrukslån som bostadslån (alt. I), dels ock om sänkande av räntan å stående delen för jordbrukslån till 3.6 procent och å stående delen för bostadslån till 4 procent (alt. II). Verkställd utredning visade, att egnahemslånefondens ränteförlust under budgetåret 1937/1938, därest de lägre räntesatserna komme att tillämpas från och med den 1 januari 1937, skulle uppgå till 745,290 kronor vid alt. I och till 446,380 kronor vid alt. II. Styrelsen förordade alt. II beträffande lån, beviljade efter ingången av år 1920. Med hänsyn till blivande förslag från 1936 års egnahemsutredning hölle styrelsen före, att den nu föreslagna räntenedsättningen borde bliva tillfällig, och omfatta åren 1937—1939.

I förslaget instämde fullmäktige i riksgäldskontoret och i statsverkspropositionen lades alt. II till grund.

Mot lösning av denna för många så betydelsefulla fråga i enlighet med de riktlinjer, som framlagts i statsverkspropositionen, kunna erinringar göras.

Redan i sin omförmälda framställning har statens egnahemsstyrelse framhållit vissa synpunkter, som ej synas hava vunnit beaktande.

Egnahemslåntagarna tillhöra i stor utsträckning de ekonomiskt svagare befolkningsgrupperna och i egnahemsverksamheten ingår ett avsevärt moment av sociala hjälpåtgärder. Många egnahemslantagare äro i ekonomiskt hänseende att jämställa med arbetarsmåbrukslångtagare. Dessa åtnjuta sina lån räntefritt. Att av egnahemslåntagarna kräva en ränta, som åtminstone beträffande cirka 65 procent av lånebeloppet är avsevärt högre än räntan i fria marknaden anse vi i likhet med egnahemsstyrelsen mindre tillfredsställande. Vid långivning för egnahemsändamål bör ej heller bortses från att staten därmed avser att förnya landets fortgående kolonisation. Egna hem bildas i viss omfattning på förut obruten mark eller å icke hävdad jord och egnahemslåntagarna hava att kämpa med stora svårigheter vid genomförandet av sina företag. Det ligger i statens intresse att i mesta möjliga mån stödja dem, som söka skapa nya försörjningsmöjligheter. Beaktas bör därjämte i detta sammanhang, att långtagare, som uppsagt sina lån till återbetalning för överflyttning till bank, icke sedermera kunna påräkna en återgång till egnahemslån, om gällande bankränta ånyo skulle stiga. Då staten numera i stor utsträckning konverterat sina äldre statslån med högre räntefot till lågprocentiga, och denna pågående omplacering synes kunna tagas med i beräkning jämväl för den närmaste framtiden, synas ytterligare skäl föreligga att beträffande nu ifrågakommande temporära lättnad i ränteberäkningen ej onödigtvis belasta långtagare med en ränta, som visserligen på sin tid vid högre allmänt ränteläge väl kan hava varit försvarlig och rent av billig men vid nu rådande penningtillgång i allmänna penningmarknaden måste förefalla de i regel ekonomiskt svaga långtagarna tung för att ej säga orättvis. Den merkostnad för statsverket, omkring 300,000 kronor, som föranledes av frågans lösning enligt alt. I är ej stor nog för att bliva avgörande vid lösandet av denna viktiga samhällliga fråga.

Under återropande av det ovan anförda hemställes därför,

att riksdagen måtte medgiva, att beträffande lån, som efter ingången av 1920 beviljats från egnahemslånefonden, den årliga räntan för såväl jordbrukslån som bostadslån må under tiden 1937—1939 utgå efter 3.6 procent.

Stockholm den 20 januari 1937.

John Björck.

Joh. Larsson.

Em. Bjurström.
